

9. По отношению Киевского военного губернатора об уведомлении не имеется ли препятствий к назначению членом комиссии для разбора древних актов западных губерний экстра ординарного профессора Домбровского и назначении ему сотрудником учителя Кулеша и о командированию в вакационное время для обозрения архивов (1843-1844). – ЦДІАУК. – Ф.707. – Оп.9. – Спр.206. – 31 арк.
10. Стороженко М. До біографії Куліша // Записки Історично-Філологічного Відділу. – Кн. 3. – С. 111–115.
11. Шенрок В.П. П.А. Кулиш (Биографический очерк) // Киевская старина. – 1901. – № 3. – С. 461–492.
12. Киевская Старина. – 1896. – № 12. – С. 87.

УДК 3(07)+5(07)+371.13

О.В. Кравчук

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті представлені результати експериментального дослідження ефективності підготовки майбутніх учителів до застосування інформаційно-комп'ютерних технологій на уроках природознавства та громадянської освіти.

Аннотация. В статье изложены результаты экспериментального исследования эффективности подготовки будущих учителей к применению информационно-компьютерных технологий на уроках природоведения и гражданского образования.

Annotation. The results of the experimental studying of the efficiency in teaching future teachers how to use information-computer technologies at the lessons of nature study and civic education were presented in this paper.

Експериментально-дослідна робота проводилась впродовж 2003-2008 навчальних років у кілька етапів. На кожному етапі нами було сформульовано цілі, завдання, визначено зміст і проведено аналіз отриманих результатів. На констатувальному етапі ми вивчили стан досліджуваної проблеми в педагогічній практиці. На формувальному етапі передбачалось здійснення апробації запропонованої у другому розділі моделі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до застосування інформаційних технологій у процесі вивчення суспільствознавчо-природознавчих дисциплін у початковій школі. Робота на цьому етапі була спрямована на отримання практичного результату підвищення рівня підготовленості студентів до використання КІТ на уроках природознавства та громадянської освіти внаслідок вивчення студентами у ВПНЗ запропонованого змісту спецкурсу „Застосування комп'ютерних програм на уроках з курсу „Я і Україна”.

На кінцевому етапі формувального експерименту (після реалізації навчального спецкурсу „Застосування комп'ютерних програм на уроках з курсу „Я і Україна” у експериментальних групах) було проведено другий незалежний зріз в експериментальних і контрольних групах з метою діагностики динаміки зростання рівня підготовленості студентів в контрольних та експериментальних групах (після застосування КІТ при викладанні курсу „Я і Україна” у початковій школі). Ця

діагностика, як і вхідна, теж здійснювалася поетапно. Спочатку – шляхом аналізу результатів анкетування та інтерв'ювання, потім проводилось визначення рівня сформованості комп'ютерної грамотності майбутніх учителів шляхом оцінювання результатів виконання практичних робіт, далі студентам пропонувалось виконати завдання щодо створення власних дидактичних матеріалів, користуючись різним програмним забезпеченням.

Підсумовуючи результати всіх етапів вихідної діагностики, ми отримали узагальнені дані в процентному відношенні, які представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Результати діагностування рівня підготовленості студентів до використання КІТ після проведення експерименту

Групи	Всього (осіб)	Рівень					
		низький		середній		високий	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
Контрольні групи	241	118	38,9	98	48,7	25	12,4
Експериментальні групи	245	121	7,2	96	62,3	28	30,5

Представлені більш наочно у вигляді діаграми (вид – звичайна гістограма) (див. рис. 3.2), вони засвідчили, що на кінцевому етапі формуючого експерименту студенти контрольних і експериментальних груп щодо підготовленості до застосування КІТ при викладанні курсу „Я і Україна” у початковій школі перебували в різних позиціях. В контрольних групах низький рівень був виявлений для 38,9% від загальної кількості студентів в них, в той час як для експериментальних груп – лише 7,2% від загальної кількості студентів в них. Середній рівень спостерігався для контрольних груп – у 48,7 % від загальної кількості студентів в них, в той час як для експериментальних груп – вже у 62,3 %. На високому рівні показали свою підготовку до застосування КІТ при викладанні курсу „Я і Україна” у початковій школі – 12,4 % студентів у контрольних групах і 30 % студентів в експериментальних групах.

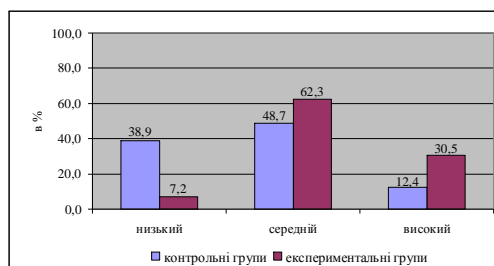

Рис. 3.2. Рівень підготовленості студентів до використання КІТ після проведення експерименту

Для узагальнених результатів констатувального етапу формувального експерименту в контрольних та експериментальних групах отримуємо емпіричний критерій Пірсона $\chi^2_{емп} = 0,305$. Тобто на початку експерименту спостерігаються незначні відмінності між контрольними та експериментальними групами.

Узагальнюючи результати діагностики кінцевого етапу формувального експерименту в контрольних та експериментальних групах, отримуємо емпіричний критерій Пірсона: $\chi^2_{\text{емп}} = 312,5$. Тобто на кінець експерименту спостерігаються суттєві відмінності між контрольними та експериментальними групами.

Дані показників критерію Пірсона щодо сформованості основних компонентів професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до застосування КІТ на уроках природознавства та громадянської освіти у студентів контрольних та експериментальних груп ми систематизували у таблицю (див. табл. 3.3):

Таблиця 3.3

Показники критерію Пірсона для різних компонентів підготовки майбутнього вчителя початкової школи до застосування КІТ на уроках природознавства та громадянської освіти

п/н	Компоненти підготовки майбутнього вчителя	Критерій Пірсона
1.	спрямованість на оволодіння ІКТ	14,8
2.	готовність до використання засобів ІКТ у майбутній професійній діяльності	41,2
3.	комп'ютерна грамотність	51,7
4.	врахування психолого-педагогічних особливостей використання ПК молодшими школярами	32,4
5.	врахування дидактичних аспектів викладання предметів суспільствознавчо-природознавчого циклу	36,4

Як бачимо, найменші розбіжності між контрольними та експериментальними групами зафіксовані за показником – *спрямованість на оволодіння КІТ*. Пояснити цей факт можна тим, що студентів у контрольних групах саме життя підштовхувало до необхідності набуття навичок роботи з комп'ютерною технікою. Перебуваючи в постійно розвиваючому інформаційному середовищі, вони самостійно отримували необхідні знання, вміння і навички як базового користувача. Як засвідчив аналіз виконання ними практичних завдань і контрольних робіт, студенти контрольних груп намагались використовувати наявні засоби КІТ з тією ж продуктивністю, що й студенти експериментальних груп.

Найбільші розбіжності результатів контрольних та експериментальних груп зафіксовані за показниками – *комп'ютерна грамотність і готовність до використання засобів КІТ у майбутній професійній діяльності*. Це свідчить про те, що належна професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання КІТ на уроках природознавства і громадянської освіти може здійснюватись лише в межах відповідного професійно-орієнтованого курсу. А оволодіння окремо фаховими методиками та навичками не може ефективно підготувати майбутнього вчителя початкової школи до використання нових інформаційно-комп'ютерних технологій у своїй професійній діяльності. Для цього потрібно вводити інтегрований курс, аналогічний за змістом до запропонованого

нами спецкурсу „Застосування комп’ютерних програм на уроках з курсу „Я і Україна”.

Порівнюючи результати діагностування рівня підготовленості студентів до використання КІТ на уроках природознавства і громадянської освіти в початковій школі до і після проведення експерименту, відмітимо, що внаслідок застосування запропонованої моделі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у вузі та впровадження в навчальний процес спецкурсу „Застосування комп’ютерних програм на уроках з курсу „Я і Україна”, в контрольних групах ступінь оволодіння студентами *високим рівнем* професійної підготовленості зріс лише на 2%, *середнім рівнем* – зріс на 8%, *низьким рівнем* – зменшився на 10%; а в експериментальних групах ступінь оволодіння студентами *високим рівнем* професійної підготовленості зріс на 19,1%, *середнім рівнем* – зріс на 23,1%, *низьким рівнем* – зменшився на 42,2% (див. рис. 3.3 і 3.4).

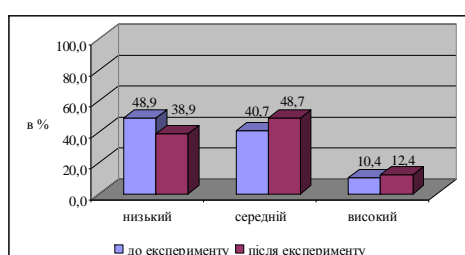

Рис. 3.3. Динаміка зростання рівня професійної підготовленості студентів контрольних груп

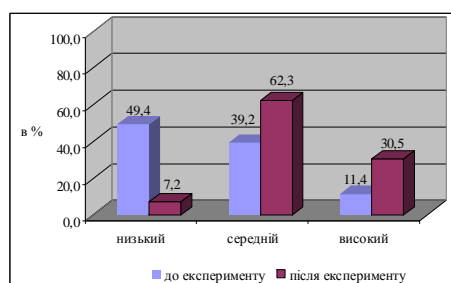

Рис. 3.4. Динаміка зростання рівня професійної підготовленості студентів експериментальних груп

Таким чином, проведене нами експериментальне дослідження засвідчило суттєві переваги професійної підготовленості майбутніх учителів початкової школи до використання КІТ на уроках природознавства і громадянської освіти в експериментальних групах, що дає підстави говорити про ефективність розробленої нами моделі професійної підготовки майбутніх учителів у вузі та високу функціональність запропонованого змісту спецкурсу „Застосування комп’ютерних програм на уроках з курсу „Я і Україна”.

Зазначимо, що проблемним, на нашу думку, залишається процес використання нових КІТ для самоосвіти. Пояснюється це загальними перешкодами на шляху інформатизації навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах: недостатнім забезпеченням комп’ютерною технікою, прикладними програмними засобами, спеціально підготовленими кадрами викладачів, наявністю психологічного бар’єру перед використанням КІТ у самих викладачів та студентів.

УПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ

***Анотація.** У статті розглядається активізація впровадження нових інформаційних технологій в освіті та застосування автоматизованої системи тестування знань на базі персональних комп'ютерів.*

***Аннотация.** В статье рассматривается активизация внедрения новых информационных технологий в образовании и применения автоматизированной системы тестирования знаний на базе персональных компьютеров.*

***Annotation.** The article tells about activation of introduction of new information technologies in education and application of automated system of testing knowledges on the base of the personal computers.*

За теперішнього часу потреба людини в інформації постійно зростає з іншого боку людина має певні обмеження стосовно прийняття і переробки інформації.

В наш час підвищення ефективності навчання неможливе без комп'ютера, який є його потужним засобом. Спеціалісти вважають, що в близькому майбутньому обчислювальна техніка і комп'ютер займуть важливе місце в системі освіти сучасного суспільства [2, 91].

Об'єктивний процес – інформатизація суспільства, пов'язаний з підвищенням ролі та ступеню впливу інтелектуальних різновидів діяльності на всі аспекти життя дозволить здійснити якісний стрибок у системі освіти. В останні роки ми стали свідками значної події – широкого визначення важливості ролі комп'ютерів у сучасній школі. Інформатизація освіти – процес підготовки людини до повноцінного життя в умовах інформаційного суспільства.

Навчання в наш час дозволяє подавати інформацію у різних формах, керувати темпом її подання і повторення. Водночас, немає вичерпної відповіді на запитання, як використати ці можливості, аби забезпечити для конкретної дитини в конкретній ситуації максимальну ефективність формування знань, умінь та навичок.

Даною проблемою займаються багато спеціалістів у галузі комп'ютерного навчання – такі, як О.М.Довгялло, П.Л. Брусилівський, Ф.Барнер, Д.Селф, Б.Скіппер та ін. перша навчальна програма високого рівня Фортрана була розроблена в 1958 році під керівництвом Джона Бекуса. Ця програма до цих пір широко використовується в даній області [5, 16]. В кінці 1975 року Пол Аллен і Білл Гейтс (майбутні засновники фірми Microsoft) розробили для комп'ютера „Альтаір” інтерпретатор мови BASIC, що дозволяє користувачам просто спілкуватися з комп'ютером, легко писати для нього програми [5, 17].

Особливо актуальною проблемою є створення інтерфейсів, які роблять процеси взаємодії людини і комп'ютера схожими на спілкування людей. Сучасні комп'ютерні технології дозволяють надавати дитині інформацію у такому вигляді, в якому ця інформація якнайкраще сприймається [1, 15].

В Україні з питань вивчення інформатики в початкових класах найбільш відомий досвід кандидата педагогічних наук, докторанта Інституту педагогіки АПН М.М.Левшина, який розробив концепцію вивчення інформатики. Він вважав, що головна мета навчання комп'ютеризації в початковій школі – це розвиток мислення та творчих можливостей учня. Тому вчитель повинен тільки поширювати обсяг